

КОЛО
Б

ДИТИНА І БУЛІНГ

Булінг, або цькування – це ...

- А) суперечки між однолітками**
(переходьте до картки №10)
- Б) агресивна поведінка, яка повторюється та завдає шкоди іншій особі в межах освітнього середовища**
(переходьте до картки №3)
- В) конфлікт між однокласниками**
(переходьте до картки №4)
- Г) усі вищеперераховані відповіді вірні**
(переходьте до картки №5)

КАРТКА-ЗАПИТАННЯ

Хто може бути на місці постраждалої особи?

А) хлопець або дівчина, який ні з ким не спілкується у класі

(переходьте до картки №6)

Б) наймолодші хлопець або дівчина у класі

(переходьте до картки №12)

В) будь-хто: хлопець чи дівчина, будь-якого віку чи зовнішності

(переходьте до картки №9)

Г) дитина з молодших класів

(переходьте до картки №10)

КАРТКА-ЗАПИТАННЯ

Хто є учасниками (сторонами) булінгу?

- А) кривдник і постраждалий
(переходьте до картки №11)
- Б) кривдник, постраждалий та спостерігачі
(за наявності)
(переходьте до картки №8)
- В) кривдник та спостерігачі (за наявності)
(переходьте до картки №2)
- Г) постраждалий та спостерігачі (за наявності)
(переходьте до картки №5)

КАРТКА-ЗАПИТАННЯ

**Чи може вчитель бути постраждалим
або кривдником у ситуації булінгу?**

А) так, може
(переходьте до картки №11)

Б) ні, не може
(переходьте до картки №7)

КАРТКА-ЗАПИТАННЯ

Що з перерахованого необхідно зробити, якщо ситуація булінгу трапляється з тобою?

- А) розповісти про ситуацію тому, кому довіряєш, найкраще – батькам або іншим дорослим
(переходьте до картки №12)
- Б) звернутися по допомогу до адміністрації школи та/або написати разом заяву до поліції
(переходьте до картки №9)
- В) не звинувачувати себе
(переходьте до картки №4)
- Г) усі вищеперераховані відповіді вірні
(переходьте до картки №1)

КАРТКА-ЗАПИТАННЯ

**Ситуація, коли ученицю 8 класу
Оксану постійно ображає
старшокласниця, забирає гроші, які
дають дівчині на обід, та примушує
кожного дня приносити більше,
погрожує, що якщо хтось дізнається,
старші дівчата поб'ють її – це ...**

А) булінг

(переходьте до картки №7)

Б) конфлікт

(переходьте до картки №4)

В) звичне спілкування однокласників

(переходьте до картки №11)

Г) дружній жарт

(переходьте до картки №10)

КАРТКА-ЗАПИТАННЯ

Кібербулінг – це ...

А) недружнє спілкування онлайн
(переходьте до картки №10)

Б) дії, пов'язані з булінгом, які вчиняються із
застосуванням мобільних телефонів, Інтернету
тощо
(переходьте до картки №4)

В) агресивні онлайн-ігри
(переходьте до картки №11)

Г) фейкові новини у ЗМІ
(переходьте до картки №8)

КАРТКА-ЗАПИТАННЯ

За якими ознаками можна відрізнити булінг від сварки або конфлікту?

А) повторюваність дій (двічі і більше разів)
(переходьте до картки №7)

Б) навмисне заподіяння шкоди
(переходьте до картки №9)

В) перевага кривдника над постраждалим
(переходьте до картки №4)

Г) відсутність розкаяння у кривдника
(переходьте до картки №6)

Д) усі вищеперераховані відповіді вірні
(переходьте до картки №2)

КАРТКА-ЗАПИТАННЯ

**Ситуація, коли на перерві друзі
посперечалися між собою та
обізвали один одного неприємними
словами через те, що один із них взяв
подивитися телефон іншого – це ...**

А) булінг

(переходьте до картки №11)

Б) конфлікт

(переходьте до картки №6)

В) звичне спілкування однокласників

(переходьте до картки №4)

Г) дружній жарт

(переходьте до картки №5)

КАРТКА-ЗАПИТАННЯ

Що з перерахованого слід зробити, коли бачиш, як булять іншого?

- А) спокійно попросити кривдника припинити
(переходьте до картки №8)
- Б) покликати на допомогу дорослого, який поруч
(переходьте до картки №5)
- В) відмовитися від участі у подібній ситуації, якщо
пропонують приєднатися
(переходьте до картки №10)
- Г) усі вищеперераховані відповіді вірні
(переходьте до картки №12)

КАРТКА-ЗАПИТАННЯ

Яка юридична відповідальність існує за вчинення булінгу?

- А) штраф або громадські роботи
(переходьте до картки №10)
- Б) виклик батьків (дорослих) на шкільні збори
(переходьте до картки №6)
- В) усне попередження від вчителя/завуча/директора
(переходьте до картки №1)
- Г) відповідальності за булінг немає
(переходьте до картки №5)

КАРТКА-ЗАПИТАННЯ

**Що варто зробити, якщо ти
дізнаєшся, що твої однокласники
постійно знущаються
над відмінником з вашого класу,
бо він гарно вчиться?**

А) розказати батькам

(переходьте до картки №7)

**Б) розказати будь-якому дорослому, якому
довіряєш**

(переходьте до картки №3)

**В) зателефонувати на Національну дитячу «гарячу
лінію» 116 111 та отримати пораду**

(переходьте до картки №8)

Г) усі вищеперераховані відповіді вірні

(переходьте до картки №5)

КАРТКА-ЗАПИТАННЯ

КОЛО Б

ДИТИНА І БУЛІНГ

Булінг, або цькування – це ...

Б) агресивна поведінка, яка повторюється та завдає шкоди іншій особі, в межах освітнього середовища

Булінг, або цькування – це свідомі дії, пов’язані з насильством однієї дитини, групи дітей або дорослої людини стосовно іншої дитини або дорослого, що мають систематичний характер, супроводжуються психологічним тиском, та внаслідок яких може настати шкода психологічному або фізичному здоров’ю. Про булінг зазвичай говорять тоді, коли учасники поєднані між собою навчальним процесом (знаходяться в одному освітньому середовищі).

КАРТКА-ВІДПОВІДЬ

Хто може бути на місці постраждалої особи?

В) будь-хто: хлопець чи дівчина, будь-якого віку чи зовнішності

Водночас, від особливостей поведінки булі та від дорослих, які оточують, залежить, якого розвитку набуде ця ситуація.

Варто пам'ятати: ті, хто зазнають цькування, переживають важкі та негативні емоції: почуття приниження і сором, страх, розпач і злість.

Після цькування у них може бути занижена самооцінка, беззахисність, негативне сприйняття однолітків, відсторонення від спілкування, самотність, часті прогули у школі тощо.

КАРТКА-ВІДПОВІДЬ

Хто є учасниками (сторонами) булінгу?

Б) кривдник, постраждалий та спостерігачі (за наявності)

Ситуація булінгу має колективний характер і, як правило, включає трьох основних учасників:

- кривдник (булер);
- постраждалий (булі);
- спостерігачі.

Кривдник (булер) – це той, хто безпосередньо вчиняє булінг (цькування). У разі, якщо булінг вчиняється групою осіб, то зазвичай серед кривдників виділяється лідер, а також один або кілька послідовників.

Постраждалий (булі) – це той, над ким вчиняється булінг. Спостерігачі можуть бути як на боці булера (активні та пасивні спостерігачі-прихильники), так і на боці булі (активні та пасивні спостерігачі-захисники і байдужі спостерігачі). Варто зазначити, що булінг може відбуватись і без спостерігачів.

КАРТКА-ВІДПОВІДЬ

Чи може вчитель бути постраждалим або кривдником у ситуації булінгу?

А) так, може

Існує булінг (цькування) з боку вчителів щодо учнів. Такий різновид цькування може проявлятися через повторювані дії: необґрунтоване заниження оцінок, систематичне ігнорування думки учня, вішання ярликів («А, ось, Дмитро у нас поганий хлопець»), принизливі слова, залякування. Іноді об'єктом булінгу може бути цілий клас або група, а іноді учні підпадають під булінг з боку одразу декількох вчителів. Проте у ролі “булі” нерідко бувають і вчителі, які потерпають від насильства з боку учнів та їхніх батьків (наприклад, вчитель проводить урок, а школярі не звертають на нього уваги й навмисно голосно розмовляють, займаються своїми справами, а іноді відкрито насміхаються). Варто пам'ятати – така поведінка неприпустима.

КАРТКА-ВІДПОВІДЬ

Що з перерахованого необхідно зробити, якщо ситуація булінгу трапляється з тобою?

Г) усі вищеперераховані відповіді вірні

(1) Якщо є можливість, слід намагатися уникнути сварки, зробити вигляд, що тобі байдуже і йти геть. Якщо ситуація не дозволяє піти, зберігаючи самовладання, використовуй гумор – цим можна спантеличити кривдника/кривдників, відволікти його/їх від наміру дошкулити.

(2) Стримуй гнів і злість, адже це саме те, чого домагається кривдник. Не вступай в бійку. Кривдник тільки й чекає приводу, щоб застосувати силу.

(3) Якщо булер не зупиняється – не залишай цю ситуацію без уваги. Звернися до класного керівника, психолога/соціального педагога школи, а у разі їх неспроможності владнати ситуацію – до завуча або директора школи. Якщо вчителі та адміністрація не допомогли – звертайся до поліції або зателефонуй на Національну дитячу «гарячу лінію» (116 111).

КАРТКА-ВІДПОВІДЬ

Ситуація, коли ученицю 8 класу Оксану постійно ображає старшокласниця, забирає гроші, які дають дівчині на обід, та примушує кожного дня приносити більше, погрожує, що якщо хтось дізнається, старші дівчата поб'ють її – це ...

А) булінг

Булінг є систематичним та супроводжується реальним фізичним, психологічним, економічним або сексуальним насильством: булі висміюють, залякують, дражнять, шантажують, б'ють, псують речі, розповсюджують плітки, оприлюднюють інтимну особисту інформацію та фото в соціальних мережах.

КАРТКА-ВІДПОВІДЬ

Кібербулінг – це ...

Б) дії, пов'язані з булінгом, які вчиняються із застосуванням мобільних телефонів, Інтернету тощо

Різновидом булінгу є кібербулінг – дії, пов'язані з булінгом, які вчиняються із застосуванням засобів електронних комунікацій: мобільних телефонів, Інтернету, інших електронних пристроїв (пересилка неоднозначних фото, обзивання по телефону, знімання на відео бійок чи інших принижень і викладання відео в мережу Інтернет, цькування через соціальні мережі).

КАРТКА-ВІДПОВІДЬ

За якими ознаками можна відрізнити булінг від сварки або конфлікту?

Д) усі вищеперераховані відповіді вірні

Булінг відрізняється від сварки або конфлікту кількома ознаками:

- **систематичність** (повторюваність) дій – вчинення в різних формах насильства двічі і більше разів стосовно однієї і тієї ж людини;
- **злий умисел** – коли метою дій кривдника є умисне заподіяння психічної та/або фізичної шкоди, приниження, страху, тривоги, бажання підпорядковувати іншу людину своїм інтересам або спричинити її ізоляцію від інших;
- **дисбаланс сил** – кривдник сильніший за постраждалого як фізично, так і психологічно;
- **відсутність розкаяння у кривдника.**

КАРТКА-ВІДПОВІДЬ

**Ситуація, коли на перерві друзі
посперечалися між собою та
обізвали один одного неприємними
словами через те, що один із них взяв
подивитися телефон іншого – це ...**

Б) конфлікт

Конфлікт – це зіткнення інтересів, думок, дій чи бажань. Вони є невід’ємною частиною взаємодії з іншими людьми. Люди – різні, тому зіткнення інтересів і думок не уникнути.

При конфлікті відзначають рівність сторін («я можу щось зробити у відповідь і вплинути на процес») та конфлікт може трапитися один раз.

Натомість, булінг, серед іншого, відзначається нерівністю сторін та систематичністю.

КАРТКА-ВІДПОВІДЬ

Що з перерахованого слід зробити, коли бачиш, як булять іншого?

Г) усі вищеперераховані відповіді вірні

Що робити, якщо ти бачиш, як булять іншого, і хочеш йому допомогти:

1. Ти можеш бути тим, хто нарешті почне про це говорити.
2. Якщо бачиш ситуацію булінгу, одразу клич на допомогу дорослих, які є поруч.
3. Якщо тобі пропонують приєднатися до булінгу або дивитися на те, що відбувається, рішуче відмовляйся.
4. Якщо твій друг чи подруга поділилися з тобою, що вони потрапили у ситуацію булінгу, обов'язково говори з ними про це — вони потребують твоєї підтримки. Порадь звернутися по допомогу до дорослих, яким ви довіряєте.
5. Якщо булером є вчитель — звернись по допомогу до дорослого, якому довіряєш, та разом зверніться до адміністрації школи. Якщо адміністрація школи не може допомогти — звертайтеся до поліції.

КАРТКА-ВІДПОВІДЬ

Яка юридична відповідальність існує за вчинення булінгу?

А) штраф або громадські роботи

Булінг має бути покараний! В Україні передбачено відповідальність за скоєння булінгу:

- моральне або фізичне насильство, агресія (штраф 340-850 грн);
- дії з особливою жорстокістю, повторне порушення (штраф 1700 – 3400 грн);
- приховування вчителем факту цькування (850 – 1700 грн).

За вчинення правопорушення неповнолітніми віком до 16 років – штраф сплачують батьки.

КАРТКА-ВІДПОВІДЬ

**Що варто зробити, якщо ти
дізнаєшся, що твої однокласники
постійно знущаються
над відмінником з вашого класу,
бо він гарно вчиться?**

Г) усі вищеперераховані відповіді вірні

Пам'ятай, що булінг не можна ігнорувати та замовчувати, тому необхідно звертатися по допомогу до дорослих. Це можуть бути: батьки; старший брат або сестра; друг (друзі) зі старших класів; друг (друзі) не зі школи; класний керівник; батьки кривдника; вчитель; психолог/соціальний педагог; адміністрація навчального закладу; поліція. Якщо є причини, за якими до дорослих звернутися не можна, слід зателефонувати анонімно та конфіденційно за номером 116 111 на Національну дитячу «гарячу лінію» та отримати пораду.

КАРТКА-ВІДПОВІДЬ